

Реферат на тему: "Григорій Сковорода. Тематична різноманітність творів (творча робота)"

Григорій Сковорода

ТВОРЧА РОБОТА

на тему:

Григорій Сковорода. Тематична різноманітність творів.

План.

1. Короткі біографічні відомості із життя Г. Сковороди.
2. Лірична збірка "Сад божественних пісень".
3. Байки Г. Сковороди.
4. Притчі - оповіді алегорично-навчального характеру.
5. Значення творчості Г. Сковороди.

Григорій Савич Сковорода - оригінальний мислитель і письменник, виразник ідей гуманізму та селянського просвітництва.

Народився 3 грудня 1722 року в с. Чорнухах Лубенського полку на Полтавщині, у сім'ї малоземельного козака. У 1734 - 1753 роках з переривами навчався в Києво-Могилянській академії.

У 1750 році викладав поетику в Переяславській гімназії, деякий час працював і домашнім учителем у поміщика С. Томари у с. Ковряях. Тут написав свої перші вірші.

Останні 25 років життя провів у мандрах по Слобожанській Україні. Саме в цей час були написані його філософські твори (трактати, діалоги, притчі). Художня спадщина Сковороди складається з віршів зібраних у книзі "Сад божественних пісень" і збірки байок "Басня харьковская".

Помер 9 листопада 1794р. в с. Іванівні на Харківщині.

Сад божественних пісень.

Ліричний герой збірки-весь в пошуках правди, добра, щастя. Він як і автор великий народолюбець, гуманіст, кличе до єднання людини з природою. Відкриваючи перед читачем свою благородну, чутливу душу, ліричний герой виливає журбу, тривогу, роздуми. Його мучать нудьга проклята і докучлива печаль. У багатьох творах автор милується красою рідної природи, духовно збагачується її чарами. Красу природи автор висвітлює в віршах "В город не піду багатий - у полях я буду жить" та багатьох інших.

Серед поезій збірки трапляються панегірики ("Іде, хоче нас лишити", "На день народження Василя Томари"), але від панегіричних віршів попередників Сковороди вони відрізняються чистотою і щирістю почуттів, простотою образів.

Сковорода на кожному кроці бачив закріпачений люд і пристрасно жадав для нього волі — свої роздуми з приводу цього висловив у пісні "De liberate" ("Про свободу"). У ній

оспіває волю як найбільше багатство. Золото, порівняне з волею – ніщо – болото. Найбільша турбота ліричного героя про те, щоб не позбутися волі. Тому автор і славить Богдана Хмельницького, називає його героєм, батьком вольності. У своїх творах поет-любомудр відбив надію народу по майбутні часи, коли земля стане "царством любові.. без ворожнечі і чвар".

Байки.

Григорій Сковорода – не лише талановитий поет-лірик, а й видатний байкар. Сковорода надавав байці жанрової самостійності він створив понад 30 прозових байок. Відтворити істину й висловити критичне ставлення до суспільних явищ – таке завдання і призначення байки, на думку Сковороди. Тому його байки гостро сатиричні, наприклад "Олениця і кабан".

Розумову обмеженість висміяно в байці "Жайворонки". Молодий жайворонок сприйняв за орла черепаху, коли та з великим шумом і грюкотом упала на камінь. З приводу такої нерозсудливості старий жайворонок зауважує "Не той орел, що літа, а той, що легко сідає".

Чванство й самодурство панства засуджено в байці "Голова і тулуб"; в якій бундючний тулуб у розкішній франтовій одежі величається перед головою – невибагливою, здатною обійтися малим, та кмітливою. Простота і розум протиставлені пихатості й глухості.

Байка "Чиж і Щиглик" навчає скромності і волелюбності. Чиж, який потрапив у неволю, бо спокусили його солодкий харч і гарна клітка, тепер зрозумів, що краще вже "сухар з водою, ніж цукор із бідю".

Ідею "сродної" праці розвив Сковорода в байці "Бджола і Шершень" разом з тим байка є протиставленням трудящих і нероб.

Шершні – паразити "що живуть крадіжкою чужою". Бджола – це мудра людина "що у своєму сродному ділі працює". Шершні – це ті люди, що дивляться на науку, як на засіб власного збагачення, які не хочуть бути корисними людству.

Головне джерело байок Сковороди – українська народна казка. Особливість байок Сковороди: мораль, яку він називає силою, буває в кілька разів більшою, ніж основна частина байки.

Притчі.

Г. Сковорода є також автором ряду притч-оповідей алегорично-повчального характеру. Притча за жанром споріднена є байкою, бо вона так само як байка має сюжет, діалог, мораль. У притчах Сковорода висловлював свої філософські, естетичні і педагогічні погляди. Наприклад, у притчі "Вдячний Еродій" йдеться про велику роль природних нахилів людини у справі виховання і навчання.

Притча "Вбогий Жайворонок" навчає судити про людину не за обличчям, а за розумом і серцем. Вістря твору спрямоване проти зажерливості панів, їхнього паразитичного існування. Жити треба чесно, стережися : "споживати чуже добро", — радить Сковорода. – Що не поклав – то не руш. Письменник закликає до гуманності: "Хай болить тебе горе ближнього".

Прозираючи думкою в майбутнє, Сковорода замислювався, якою буде людина прийдешнього суспільства. Йому мріялось, що людина буде в майбутньому досконалою – розумною, доброю, порядною, справедливою, тоді виникало запитання: як же досягти такої досконалості?

Поширенням знань насамперед. У філософських листах і працях Сковорода утверджував культ розуму. Також його твори допомагають нам збагнути шляхи їх досягнення, без якого наше життя не має жодного сенсу. Одним з свідчень глибини творів Сковороди є їх афористичність. Не одна крилата фраза пішла мандрувати по світу з його писань:

- ні про що не турбуватись – значить не жити, а бути мертвим;
- любов виникає з любові, коли я хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю;
- не все те отрута, що неприємне на смак;
- з усіх втрат – втрата часу – найгірша;
- один – у багатстві бідний, а інший у бідності багатий.

Григорій Сковорода змінив основи багатьох наук в Україні. Його просвітницька діяльність сприяла відкриттю першого (в Харкові) на Україні університету. У своїх творах, які наче підсумували найвищі здобутки давньої української літератури, Сковорода оспівував красу природи України, її працьовитих людей, їх прагнення до волі і щастя, висміяв панівну верхівку за її паразитизм і знущання з народу, проголосив людину та її волю – найвищою цінністю. Сковорода розвинув ідею гуманізму, вніс в нашу літературу нові теми й образи. Його сатира підготувала ґрунт для появи політичної сатири Шевченка. Сковорода – перший з українських письменників по-новому поставився до народної творчості, розірвавши ланцюг заборон, який сковував митців. Народна мудрість стала основою в трактуванні письменником-філософом багатьох процесів суспільного життя.

"Спадщина Сковороди – справедливо зауважив літературознавець Іван Піль шук, — є свідченням тієї істини, що в тяжкі часи історичних роздоріж український народ носив в собі негасиму жагу волелюбства, яка вселилася в поезії і роздумах великих мислителів. Спадщина Сковороди є добрим надбанням української національної і світової культури".

Пророче передбачаючи майбуття, а в ньому долю свого народу, великий письменник і філософ – писав: "Ми створимо світ кращий. В майбутній Україні бачу все нове: нових людей, нове творіння і нову славу". Можливо, ми українці ХХІ століття, є тими людьми, які творять нашу нову славу, нашої оновленої землі, на цій землі завжди житиме в серцях вдячних правнуків легендарний любомудр, наша гордість і слава – Григорій Сковорода.